

PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO MARIJAMPOLĖS MOKYKLOJE - DARŽELYJE „ŽELMENĖLIAI“ TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo Marijampolės mokykloje - darželyje „Želmenėliai“ tvarkos aprašo (toliau - tvarkos aprašas) paskirtis - užtikrinti sveiką, saugią, užkertančią kelią smurto, prievartos apraiškoms aplinką, kuri yra psichologiškai, dvasiškai ir fiziškai saugi.

2. Tvarkos aprašas nustato patyčių stebėsenos, prevencijos ir intervencijos vykdymą mokykloje - darželyje.

3. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:

3.1. į patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl socialinės padėties, lyties, seksualinės orientacijos, negalės, religinės, tautinės, rasinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

3.2. kiekvienas mokyklos - darželio administracijos atstovas, mokytojas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, pastebėjęs ar sužinojęs apie patyčias, turi reaguoti ir stabdyti;

3.3. veiksmų turi būti imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie patyčias amžiaus ir pareigų bei nepriklausomai nuo besityčiojančiųjų ar patiriančių patyčias amžiaus ir pareigų.

4. Visi mokyklos - darželio bendruomenės nariai (mokiniai, administracijos atstovai, mokytojai, švietimo pagalbos specialistai, tėvai (globėjai/rūpintojai), kiti darbuotojai) turi būti supažindinti su mokyklos - darželio patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarka, ją įgyvendinančiais dokumentais ir patvirtinti tai savo parašu.

5. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

5.1. patyčios - tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui. Patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):

5.1.1. žodinės patyčios: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

5.1.2. fizinės patyčios (smurtas): mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

5.1.3. socialinės patyčios: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

5.1.4. patyčios kibernetinėje erdvėje: patyčios iš kito asmens naudojantis informacinėmis technologijomis ir (ar) informacinės visuomenės informavimo priemonėmis, siekiant įbauginti tą asmenį, pakenkti jo reputacijai ar kitokiu būdu jį pažeminti, neatsižvelgiant į tai, ar patyčių informacija siunčiama asmeniškai, ar paskleidžiama neapibrėžtam gavėjų skaičiui.

5.2. patyčias patiriantis vaikas - mokinys, iš kurio yra tyčiojamasi;

5.3. besityčiojantysis - mokinys ar suaugęs, inicijuojantis patyčias ir/ar prisidedantis prie jų;

5.4. patyčias patiriantis suaugęs - administracijos atstovas, mokytojas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, iš kurio tyčiojasi mokinys (-iai) ar kitas suaugęs asmuo;

5.5. patyčių stebėtojas - mokinys ar suaugęs, matantis ar žinantis apie patyčias;

5.6. patyčių prevencija - veikla, skirta patyčių rizikai mažinti imantis mokyklos - darželio bendruomenės narių (vaikų, administracijos atstovų, mokytojų, švietimo pagalbos specialistų, kitų

darbuotojų, tėvų (globėjų/rūpintojų) švietimo, informavimo ir kitų priemonių;

5.7. patyčių intervencija - visuma priemonių, taikomų visiems patyčių dalyviams (patiriantiems, besityčiojantiems, stebėtojams), esant poreikiui įtraukiant mokinių tėvus (globėjus/rūpintojus);

5.8. patyčių prevencijos ir intervencijos stebėseną - patyčių situacijos mokykloje stebėjimas renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinio tolesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

6. Tvarkos aprašas parengtas vadovaujantis Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu, kitais įstatymų įgyvendinamaisiais teisės aktais, Marijampolės savivaldybės tarybos 2017 m. vasario 27 d. sprendimu Nr. 1-42.

II SKYRIUS PATYČIŲ STEBĖSENA IR PREVENCIJA MOKYKLOJE - DARŽELYJE

7. Patyčių prevencija ir intervencija yra svarbi mokyklos - darželio veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi mokyklos - darželio vadovas, mokyklos - darželio patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo darbo grupė, vaiko gerovės komisijos nariai, klasių vadovai, o ją vykdo visi mokyklos - darželio bendruomenės nariai.

8. Mokyklos - darželio vadovas yra atsakingas už Mokyklos - darželio tvarkos aprašo parengimą ir vykdymą, už stebėsenos rezultatais paremto kasmetinio mokyklos - darželio patyčių prevencijos priemonių plano parengimą, pristatymą mokyklos - darželio bendruomenei ir vykdymą.

9. Patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos įgyvendinimą koordinuoja mokyklos-darželio „Želmenėliai“ direktoriaus 2017 m. kovo 27d. Įsakymu Nr. V-30 sudaryta patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo darbo grupė, kuri kasmet:

9.1. inicijuoja anoniminę vaikų, tėvų ir mokytojų apklausą ir apibendrina jos rezultatus;

9.2. surenka apibendrintus duomenis iš klasių vadovų dėl mokykloje - darželyje fiksuotų pranešimų apie patyčias ir atlieka jų analizę (ne rečiau kaip kartą per pusmetį);

9.3. remiantis apklausos ir pranešimų apie patyčias analizės duomenimis rengia patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planą;

9.4. aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo plano turinį vaiko gerovės komisijos posėdyje;

9.5. teikia siūlymus mokyklos - darželio vadovui dėl patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo mokykloje - darželyje, mokyklos - darželio darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo patyčių prevencijos ar intervencijos srityje ir kitais klausimais;

9.6. teikia siūlymus mokyklos - darželio vadovui dėl Mokyklos - darželio tvarkos aprašo tobulinimo;

9.7. atlieka kitus mokyklos - darželio patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkoje numatytus veiksmus.

10. Klasės vadovai kasmet išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie patyčias, informuoja vaiko gerovės komisijos narius, koordinuojančius vykdymo tvarką, apie prevencijos, intervencijos taikomų priemonių rezultatus klasėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su patyčiomis.

III SKYRIUS PATYČIŲ INTERVENCIJA MOKYKLOJE - DARŽELYJE

11. Visais įtariamų ir realių patyčių atvejais kiekvienas mokyklos - darželio administracijos atstovas, mokytojas ar švietimo pagalbos specialistas, kitas darbuotojas reaguodamas nedelsiant:

11.1.įsikiša įtarus ir/ar pastebėjus patyčias - nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus ir primena „5 pirštų“ taisyklę (1 priedas);

- 11.2. primena mokiniui, kuris tyčiojasi, mokyklos - darželio nuostatus ir elgesio taisykles;
- 11.3. esant pagalbos mokinio sveikatai ir gyvybei reikalingumui, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus, rūpintojus) ar mokyklos - darželio darbuotojus bei mokykloje - darželyje dirbantį visuomenės sveikatos priežiūros specialistą) ar institucijas (pvz., policija, greitoji pagalba);
- 11.4. informuoja klasės vadovą ar socialinį pedagogą apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias;
- 11.5. atlieka kitus Mokyklos - darželio tvarkos apraše numatytus veiksmus.
12. Mokyklos - darželio administracijos atstovo, mokytojo, švietimo pagalbos specialisto ar kito darbuotojo veiksmai, atliekami nedelsiant, įtarus ir/ar pastebėjus patyčias kibernetinėje erdvėje ar gavus apie jas pranešimą:
  - 12.1 išsaugo vykstančių kibernetinių patyčių įrodymus ir nedelsiant imasi visų reikiamų priemonių kibernetinėms patyčioms sustabdyti;
  - 12.2. įvertina grėsmę mokiniui, jo sveikatai ir esant poreikiui kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus rūpintojus) ar mokyklos - darželio darbuotojus bei mokykloje - darželyje dirbantį visuomenės sveikatos priežiūros specialistą) ar institucijas (pvz., policija, greitoji pagalba);
  - 12.3. surenka informaciją apie besityčiojančių tapatybę, dalyvių skaičių ir kitus galimai svarbius faktus;
  - 12.4. informuoja klasės vadovą ar kuratorių, socialinį pedagogą apie kibernetines patyčias ir pateikia įrodymus (išsaugotą informaciją);
  - 12.5. atlieka kitus Mokyklos - darželio tvarkos apraše numatytus veiksmus.
13. Klasės vadovas gavęs informaciją apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias:
  - 13.1. užpildo mokykloje - darželyje nustatytą pranešimo apie patyčias formą (2 priedas);
  - 13.2. organizuoja individualius pokalbius su patyčių dalyviais, informuoja jų tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui kviečia mokinių tėvus dalyvauti pokalbiuose;
  - 13.3. atlieka kitus Mokyklos - darželio tvarkos apraše numatytus veiksmus.
14. Klasės vadovas nesiliaujant patyčioms ar esant sudėtingesniam patyčių atvejui kreipiasi į mokyklos vaiko gerovės komisiją ar patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo darbo grupę ir perduoda surinktus faktus apie netinkamą elgesį.
15. Mokyklos – darželio vaiko gerovės komisija įvertinusi turimą informaciją:
  - 15.1 numato veiksmų planą, supažindina su jo nevykdymo pasekmėmis skriaudėją ir jo tėvus (globėjus/rūpintojus) esant poreikiui koreguoja veiksmų planą;
  - 15.2. informuoja apie esamą situaciją mokyklos - darželio vadovą, Marijampolės savivaldybės administracijos Vaikų teisių apsaugos skyrių ir Marijampolės savivaldybės administracijos Švietimo, kultūros ir sporto departamento Švietimo skyrių;
  - 15.3 atlieka kitus mokyklos - darželio tvarkos apraše numatytus veiksmus.
16. Mokiniui pasityčiojus iš administracijos atstovo, mokytojo, švietimo pagalbos specialisto ar kito darbuotojo asmuo pastebėjęs ir/ar įtaręs patyčias turi nedelsiant informuoti mokyklos vadovą, kuris imasi Mokyklos - darželio tvarkos apraše ar kituose mokyklos – darželio dokumentuose numatytų veiksmų.
17. Administracijos atstovui, mokytojui, švietimo pagalbos specialistui ar kitam darbuotojui pasityčiojus iš mokinio asmuo pastebėjęs ir/ar įtaręs patyčias turi nedelsiant informuoti mokyklos - darželio vadovą (jo nesant vadovo pavaduotoją), kuris imasi Mokyklos – darželio tvarkos apraše ar kituose mokyklos - darželio dokumentuose numatytų veiksmų.
18. Mokyklos - darželio vadovas (jo nesant vadovo pavaduotojas), sužinojęs apie mokyklos - darželio darbuotojo patiriamas patyčias arba mokyklos - darželio darbuotojo tyčiojimąsi, privalo nedelsiant imtis priemonių, numatytų Mokyklos - darželio tvarkos apraše. Apie nustatytus vaiko teisių pažeidimus mokykla - darželis informuoja kompetentingas valstybės ir Marijampolės savivaldybės institucijas.

19. Kitiems patyčių dalyviams pagal individualius poreikius mokykloje - darželyje teikiama švietimo pagalbos specialistų ar pedagogų pagalba.

20. Ypatingais atvejais ar esant kitoms priežastims, dėl kurių negali būti teikiama švietimo ar kita pagalba ar netikslinga ją teikti mokykloje - darželyje, klasės vadovas nukreipia vaiką ir jo tėvus (globėjus/rūpintojus) į savivaldybės švietimo pagalbos įstaigą.

IV SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

21. Visi dokumentai, esantys mokinio asmens byloje, ir duomenys, susiję su mokiniu ir jo asmeniniu gyvenimu, yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti mokinio teises ir teisėtus interesus.

JEI SUSIDŪREI SU PATYČIOMIS – PAPASAKOK SUAUGUSIAJAM!

Patyčios – tai toks elgesys, kai vieni vaikai skaudina bei žemina kitus vaikus ir tą nemalonų elgesį kartoja, nors ir mato, kad kitam vaikui tai nepatinka. Taigi patyčios vyksta tuomet, kai kažkas nuolat:

- Kabinėjasi žodžiais ar veiksmais;
- Pravardžiuoja ar erzina;
- Stumdo ar kitokiais veiksmais užgauna;
- Gadina arba atiminėja kito daiktus – sąsiuvinius, knygas, pieštukus ar net pinigus;
- Apkalbinėja arba ignoruoja;
- Gąsdina ar grasina;
- Siuntinėja piktas, erzinančias SMS žinutes ar elektroninius laiškus.

Jeį patiri patyčias - yra penki žingsneliai, kaip gali reaguoti į patiriamas patyčias. Jei neveikia pirmas žingsnelis ir patyčios kartojasi – pereik prie antrojo žingsnio. O jei ir po antrojo žingsnio patyčios nesiliauja – išbandyk trečią. Svarbu, kad netylėtum ir kreiptumeisi pagalbos.

Vaikų linija

Pagalba vaikams ir paaugliams telefonu
116 111 kasdien nuo 11 iki 21 val. ir internetu
www.vaikulinja.lt

Niekas neturi teisės iš tavęs ar kito vaiko tyčiotis. Jei patiri patyčias ar stebi, kaip tyčiojamas iš kito vaiko – papasakok apie tai suaugusiajam, kuriuo pasitiki!

_____
(vardas, pavardė)

_____
(pareigos)

_____
(telefonas, el.paštas)

Marijampolės mokyklos - darželio „Želmenėliai“

Direktorei Ritai Maksimavičienei

PRANEŠIMAS

Data

Bendrieji duomenys

Kas pranešė apie patyčias:	
Kada įvyko patyčios (data, val.):	
Kur įvyko patyčios:	
Kokia patyčių forma naudota ar įtariama, kad buvo naudota (pažymėti):	
☐ Fizinės: vaiko užgauliojimas veiksmais (pargriovimas, išpyrimas, kumštelėjimas, spjaudymas, daiktų atiminėjimas ar gadinimas, plaukų pešiojimas ir pan.);	
☐ Socialinės: įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai, ignoravimas, siekiant parodyti, kad vaikas yra nepageidaujamas ar atstumiamas;	
☐ Elektroninės: patyčios, vykstančios elektroninėje erdvėje: socialiniuose tinkluose, kitose vietose internete, naudojant mobiliuosius telefonus (nemalonių žinučių arba elektroninių laiškų rašinėjimas, skaudinantis bendravimas pokalbių kambariuose, vaiko asmeninių gyvenimo detalių viešinimas, tapatybės pasisavinimas ir pan.);	
☐ Kiti pastebėjimai (įrašyti)	
Ar yra žinoma apie tokio elgesio pasikartojimą:	

Duomenys apie patyčių dalyvius:

Vaiko, patyrusio patyčias, vardas, pavardė, amžius, klasė	
Vaiko/-ų, kuris/-ie tyčiojosi, vardas, pavardė, amžius, klasė	
Vaiko/-ų, stebėjusio/-ių patyčias, vardas, pavardė, amžius, klasė	

Išsamesnė informacija apie įvykį ir planuojamus veiksmus:

--

**KLASĖS TĖVŲ SUPAŽINDINIMO SU PATYČIŲ PREVENCIJOS IR
INTERVENCIJOS VYKDYMO MOKYKLOJE-DARŽELYJE “ŽELMENĖLIAI” TVARKOS
APRAŠU REGISTRAVIMO ŽURNALAS**

Eil. Nr.	Susipažinusio asmens vardas, pavardė	Vaiko vardas	Susipažinusio asmens parašas
1.	2.	3.	4.
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			
9.			
10.			
11.			
12.			
13.			
14.			
15.			
16.			
17.			
18.			
19.			
20.			
21.			
22.			
23.			
24.			
25.			
26.			